

***HIKO* ietvarsējeņu izmantošana meža atjaunošanā**

Daudzviet iespējams veicināt savlaicīgu un kvalitatīvu meža dabisko atjaunošanos, tomēr liela daļa izcirtumu atjaunojama mākslīgi. Meža atjaunošanai atvēlēts īss – dažu meža dienu nedēļu laiks pavasarī. Pēdējos gados līdzās pārsvarā lietotajam skujkoku kailsakņu stādāmajam materiālam plaši izmanto ietvarsējeņus *HIKO*.

Ietvarsējeņiem salīdzinājumā ar meža atjaunošanā pierasti lietotiem kailsakņu sējeņiem un stādiem ir priekšrocības: to saknes aptverošajā kūdras substrāta ietvarā ir ūdens rezerves, kas nepieciešamas auga fizioloģiski normālai transpirācijai. Līdz ar to tiek nodrošināta ietvarsējeņu transportēšana, stādīšana un iesaģšana meža kultūru platībās gandrīz visā bezsala periodā (no agra pavasara līdz vēlam rudenim).

Ietvarsējeņu kvalitātes prasības

- Priedes ietvarsējeņu virszemes daļas garumam, stādot silā, mētrājā vai lānā, jābūt vismaz 5 cm, bet stādot pārējos priedes audzēšanai piemērotos augšanas apstākļu tipos – vismaz 10 cm.
- Egles ietvarsējeņu virszemes daļas garumam jābūt vismaz 15 cm.
- Katrā ietvarā (konteinerā) var augt tikai viens sējenis (mazākais liekais jānogriež).
- Kociņu galotnes dzinumam jābūt labi attīstītam.
- Kociņiem nedrīkst būt kaitēkļu, slimību un mehānisku bojājumu.
- Kociņu saknes ietverošam substrātam jābūt pastāvīgi mitram; nav pieļaujama pat daļēja substrāta izžūšana.

Ietvarsējeņu transportēšana un uzglabāšana pirms stādīšanas

- Nav pieļaujama transportēšana atklātā kravaskastē.
- Nav ieteicams ietvarsējeņu kasetes kraut vairākās kārtās, vienas kasetes sējeņu galotnes novietojot pret otras kasetes kociņu galotnēm.
- Izcirtumā jānogādā tikai attiecīgā dienā iestādāmais ietvarsējeņu daudzums. Līdz stādīšanai ietvarsējeņi novietojami apēnotā vietā; kasetes šai laikā nedrīkst ievietot ūdenī ieplakā vai grāvī.

Stādīšanas sezona krietni garāka

- Priedes un egles ietvarsējeņus *HIKO* ar zināmiem ierobežojumiem var stādīt visu veģetācijas periodu.
- Vislabāk ietvarsējeņi, tāpat kā kailsakņu sējeņi un stādi, ieaug, ja tie iestādīti pavasarī, vasaras sākumā (aprīļa otrā puse, maijs).
- Nav vēlams ietvarsējeņus stādīt jūnija otrā pusē un jūlijā, t. i., kociņu intensīvā augšanas fāzē, kad ietvarsējeņiem ir viszemākais ieaugums, kā arī pastāv liels risks sabojāt jaunus, trauslos dzinumus transportējot un stādot.
- Ietvarsējeņu stādīšana pārtraucama ilgstošos sausumu periodos, kad 7–10 dienas nav lijis vai arī augsnes virskārta izžuvusi vairāk nekā 5 cm dziļumā.
- Sekmīgi ir gan priedes, gan egles stādījumi rudenī (augusts, septembris, minerālaugsnēs – arī oktobra pirmā puse).
- Riskanta ir ietvarsējeņu stādīšana vēlā rudenī (septembris, oktobris) kūdras augsnēs – it īpaši, ja kūdras sadalīšanās pakāpe ir vāju vai vidēja –, kā arī mitrās, smagās mālainās augsnēs. Šajās augsnēs iespējami sala izcilājumi.

Sakņu sistēma labāk attīstās ietvarsējeņiem

Kociņu virszemes daļas un sakņu masas attiecība liecina par stādmateriāla kvalitāti: ja kociņa virszemes daļas masa ievērojami pārsniedz sakņu masu, tā ieaugšana pasliktinās, jo no augsnes uzņemtais ūdens daudzums ir mazāks nekā transpirācijai nepieciešamais.

- Ietvarsējeņiem salīdzinājumā ar kailsakņiem sakņu sistēma ir labāk attīstīta un veido lielāko masas daļu no visa kociņa kopējās masas.
- Pavasara sezonā stādītajiem kociņiem sakņu sistēma ir attīstījies labāk nekā vasaras vai rudens sezonā stādītajiem.

Turpmāka ietvarsējeņu izmantošana paver iespējas vēl savlaicīgāk un veiksmīgāk gan mežu atjaunot, gan ieaudzēt. Īpaši svarīga nozīme tai ir privātos mežos, jo tādējādi netiek traucēti neatliekamie pavasara darbi zemkopībā.